

Correctieadvies VCN CE Latijn 2012

De leerplansectie Latijn van de VCN heeft de verslagen van de correctiebijeenkomsten in Delft, Den Bosch en Zwolle met elkaar vergeleken en publiceert op basis van de aldaar gevoerde discussies het onderstaande correctieadvies. Bij het opstellen van dit advies hebben alleen *vakinhoudelijke* argumenten een rol gespeeld.

Opmerking vooraf: dit correctieadvies vervangt het correctievoorschrift van het College voor Examens niet. Het officiële correctievoorschrift van het CvE dient te allen tijde te worden gevolgd. Dit correctieadvies biedt alleen houvast bij de correctie van open vragen en de vertaling. Het is vooral bedoeld voor punten waarbij interpretatieverschillen van het correctievoorschrift tot onduidelijkheid kunnen leiden of om de reikwijdte van de opmerking in het correctievoorschrift ‘of woorden van overeenkomstige strekking’ te illustreren.

1 Overweging

Het antwoord moet volgens het correctiemodel drie elementen bevatten. Het feit dat de vraag 1 punt waard is, suggereert dat er maar één element genoemd moet worden.

Advies

Reken antwoorden goed waaruit blijkt dat er sprake is van een vergelijking van vrouwen. Het element ‘afsprak’ en ‘tussen mannen’ is niet essentieel.

Opmerking

In het correctievoorschrift staat het element ‘onverwachts’ maar bij één van de alternatieven vermeld. Dit impliceert dat het bij de andere van die alternatieven niet genoemd hoeft te worden

Overweging

Bij de vergelijking van vrouwen gaat het om het gedrag van de vrouwen en niet om hun schoonheid.

Advies

Reken antwoorden die ingaan op de uitzonderlijke schoonheid (van Lucretia) fout.

3 Overweging

Het antwoordmodel geeft een abstract antwoord, maar een leerling kan ook in plaats daarvan de concrete situatie beschrijven. De vraag dwingt niet tot een abstract antwoord.

Advies

Reken antwoorden goed die de concrete situatie beschrijven, i.e. **cum** t/m **dicatur**. Alleen de beschrijving dat Lucretia zelf dood naast een dode slaaf ligt, mist het element ‘ontdekking / wat de burens ervan vinden / de goede naam’ etc. en is daarom fout.

4 Overweging

Een toevoeging aan een citaat die het antwoord niet fout maakt, hoeft niet fout gerekend te worden.

Advies

Reken de toevoeging **incidisse** niet fout.

Reken de toevoeging **maesta** wel fout, want het karakteriseert niet de daad.

6 Overweging

De vraag gaat over grammaticale structuur en dus over zinsfuncties. Naamvallen betreffen de morfologie van een taal.

Advies

Geef voor een antwoord waarin staat dat **pudicitia** ablativus is (zonder vermelding van functie) en in de vertaling een lijdend voorwerp 1 punt.

Geef voor een antwoord waarin staat dat **pudicitia** onderwerp in de abl. abs. is en in de vertaling een lijdend voorwerp 2 punten.

Overweging

Wanneer **amissa pudicitia** wordt opgevat als nominativus, is het onderwerp, met *quid salvi* als predicaatsnomen, wat leidt tot de interpretatie ‘Nee. Welk goeds is immers het verlies van kuisheid voor een vrouw?’ Lucretia’s antwoord gaat echter in op de vraag van haar man ‘Gaat het goed met je?’, die in algemene zin wordt gesteld. Het antwoord ‘Nee. Hoe kan het immers goed gaan met een vrouw wanneer ze haar kuisheid heeft verloren?’ gaat wel in op haar algemene toestand, die slecht is omdat ze haar kuisheid kwijt is; het antwoord ‘Welk goeds is immers het verlies van kuisheid voor een vrouw?’ doet dat niet.

Advies

Reken antwoorden waarin een leerling **amissa pudicitia** als nominativus opvat, fout.

8b Overweging

Een toevoeging aan een citaat die het antwoord niet fout maakt, hoeft niet fout gerekend te worden.

Advies

Reken antwoorden waarbij ook ‘zo sprak zij’ geciteerd wordt (al dan niet via ‘...’ of ‘t/m’) niet fout.

11 Overweging

Een leerling kan bij de uitleg van **habebat** een formulering kiezen waarbij het lijkt of hij **abditum habebat** opvat als een v.v.t., bijv. ‘ze had verborgen’.

Advies

Reken antwoorden waarbij ‘ze had verborgen’ met een duratief aspect wordt verbonden, niet fout, bijv. wanneer in het antwoord gesproken wordt over ‘ze had het mes gedurende lange tijd / al die tijd verborgen’ of ‘het is een situatie’ etc.

14a Overweging

Voor 1 scorepunt moet het antwoord volgens het correctievoorschrift twee elementen bevatten (intelligent of initiatiefrijk). Het antwoord moet de leerling halen uit teksten die hij gelezen heeft en die niet in het examen zijn opgenomen.

Advies

Lees het woord ‘of’ in het antwoordmodel als een slash (/), zodat een leerling maar één element hoeft te noemen voor 1 punt.

14b Overweging

Met ‘niet eerder’ kun je twee kanten op redeneren, nl. niet eerder = in het verleden (kant 1) en niet eerder = juist op dit moment (kant 2). Kant 1 zie correctievoorschrift. Kant 2: Brutus doet zo dom om op een later moment zijn kans te grijpen.

Advies

Reken antwoorden die kant 2 op redeneren, niet fout als wordt uitgelegd waarom dit moment wel geschikt is., bijv. ‘omdat hij nu pas de situatie geschikt vond om in te grijpen’ of ‘omdat hij nu medestanders heeft’.

15 Overweging

De vraag gaat over de uitleg van een verschil tussen twee situaties. In het antwoordmodel wordt op beide situaties expliciet ingegaan.

Advies

Geef voor antwoorden waarbij maar op één situatie wordt ingegaan (bijv. de Ianiculum is bezet) 1 punt.

Geef twee punten wanneer de andere situatie niet genoemd wordt, maar bijv. door het woordje ‘wel’ geïmpliceerd wordt, zoals: ‘De Palatijn en het Capitool waren nog niet door de vijanden veroverd, de Ianiculum wel.’

16 Overweging

In de examensyllabus wordt het verschijnsel *metonymia* genoemd onder de stilistische middelen. **Ferro** voor *zwaard* (of *stuk gereedschap*) is een metonymia.

Advies

Reken het antwoord metonymia goed.

19 Overweging

Hoe we ons de situatie bij de brug precies moeten voorstellen is niet duidelijk. Het gaat erom dat de vijanden eerst uit de verte aanvallen (met projectielen) en daarna van dichtbij.

Advies

Beschouw het antwoord ‘ze vielen één voor één aan’ of ‘ze vochten man-tegen-man’ als gelijkwaardig aan ‘Ze stormden etc’.

20 Overweging

Een toevoeging aan een citaat die het antwoord niet fout maakt, hoeft niet fout gerekend te worden.

Advies

Reken de toevoeging **simul** bij **fragor** en/of **clamor** niet fout.

21b Overweging

Een toevoeging aan een citaat die het antwoord niet fout maakt, hoeft niet fout gerekend te worden.

Advies

Reken de toevoeging ‘en toen hij’ en/of ‘de stroom’ goed.

Overweging

Een weglating van een woord die het antwoord niet fout maakt, hoeft niet fout gerekend te worden. Bij ‘met heel veel moeite’ zit de dramatiek in ‘heel veel moeite’.

Advies

Geef voor het antwoord ‘heel veel moeite’ 1 punt.

22 Overweging

De plaatsing van **forte** is zodanig dat het (voor de leerling) ook bij 24 kan horen.

Advies

Reken de vertaling van forte bij kolon 24 niet fout.

25 Overweging

Een leerling kan niet weten dat een supinum I niet verbonden kan worden met alleen **esse**.

Advies

Geef voor de vertaling ‘ze waren op verkenning nadat ze uitgestuurd waren’ 2 punten.

26 Overweging

De discussie over de vertaling ‘naar alle delen’ kan niet beslecht worden. De ene helft vindt dit (**pars** vertaald als ‘deel’) evident goed, de andere evident fout. Dit kan rechtsongelijkheid bij de correctie tot gevolg hebben. Daarom geven wij een advies volgens het adagium *in dubio pro discipulo*.

Advies

Reken ‘naar alle delen’ goed, maar ‘in alle delen’ fout.

28 Overweging

Ita ut moet opgevat worden als één geheel.

Advies

Trek voor de vertaling ‘opdat’ 1 punt af.

Overweging

De komma achter **evasit** suggereert dat **ita** in de bijzin hoort. Het voegwoord staat niet altijd op de eerste plaats van de bijzin. De vertaling van **ita** na **ut** verandert de betekenis niet. In dat geval levert de keuze voor ‘opdat’ bij **ut** geen onlogische weergave van het Latijn op (‘opdat hij op die manier ... verwijderd was’).

Advies

Reken **ita** vertaald na **ut** goed, ook als – uitsluitend in dat geval – is gekozen voor de vertaling ‘opdat’ voor **ut**

34 Overweging

Ubi kan op de tweede plek in de zin geen relatieve aansluiting zijn. Daarom is het hier een voegwoord van tijd en geen bijwoord (in relatieve aansluiting = **ibi**) van plaats.

Advies

Trek voor de vertaling ‘daar’ (**ubi** = **ibi**) 2 punten af (het betreft een fout in de zinsstructuur).
Trek voor de dubbelvertaling ‘zodra daar’ 1 punt af.

39 Overweging

Hoewel er in het Nederlands verschil is tussen ‘één’ en ‘een’, blijken we het niet eens te zijn over wanneer de streepjes op ‘een’ verplicht zijn. Dit is dus een kwestie in het Nederlands.

Advies

Reken de vertaling ‘met een ruiterafdeling’ niet fout

Overweging

Het perifrastisch futurum komt niet veel voor in het Latijn, maar staat wel in de minimumlijst.

Advies

Behandel het niet juist weergeven van het perifrastisch futurum als een tijdfout en geef voor de vertaling ‘zijn jullie met één ruiterafdeling om oorlog te voeren’ 1 punt.

43/45 Overweging

In het Nederlands ligt de betekenis van ‘op tijd aanwezig zijn’ / ‘er op tijd zijn’ dicht aan tegen ‘op tijd komen’.

Advies

Reken de vertaling ‘op tijd komen’ niet fout.

46 Overweging

Hoewel de vorm **violatorum** ook van **violator** kan komen, maakt de woordgroep **a vobis** deze afleiding onmogelijk.

Advies

Geef voor de vertaling 'van de schenders' 0 punten.